

הלכות ציצית יזיה

ג ומ"מ אפילו נקבות וראים¹⁰ וכן עובדים אם ירצו להתעמף בציצית ולכרך הרשות בידן כמו שנהגין בשאר מצות עשה שהזמן גרמא¹¹ ויכולין לומר וצונו להתעמף בציצית¹² אע"פ שהן אינן מצווין מפני שהאנשים מצווים על כך וגם הן כשמוקיימין מצות שהם פטורים מהם אע"פ שאין להם שכר גדול כמצווה ועושה מ"מ קצת שכר יש להם לכן יכולות הן לכרך על כל מצות שהן פטורין מהם אם עושין המצות כתיקונן בענין שהאנשים יכולים לכרך עליהם.

ומכל מקום הואיל ומהוי כיוהרא אין להם להתלבש בציצית¹³ כיון דגם האנשים אינם חייבים כמצווה זו אלא א"כ יש להן טליה בת ד' כנפות¹⁴ ואינו הוכח הגוף כמו שופר ולולב שהנשים נוהגות להחמיר על עצמן:

ד קמן חידוע להתעמף¹⁵ כגון שיועד להשליך¹⁶ ב' כנפות לפניו וב' כנפות לאחוריו¹⁷ ויודע לאחור הציצית בידו בשעת קריאת שמע כמו שנהגין¹⁸ אביו חייב לקנות לו טליה בת ד' כנפות ולהטיל בה ציצית¹⁹ כדי לחנכו במצות (ועיין ס' כ"ד²⁰ דזה אינה חובה כל כך²¹ אבל מ"מ אביו חייב להטיל ציצית לכל בגד שיש לו ד' כנפות שהבן מתלבש בו כיון שכבר הגיע לחינוך²²):

יח זמן ציצית וכו' ה' סעיפים:

א לילה לאו זמן ציצית הוא²³ שנאמר²⁴ וראיתם אותו וגו' פרט לכסות לילה אבל כסות סומא חייב בציצית²⁵ מפני שישנו בראיה אצל אחרים²⁶ ולכן אפילו ילבשנו הסומא חייב להטיל בו ציצית²⁷:

ב ו"א: שלא מעטם הכתוב אלא כסות שאינו בראיה בשעת לבישה ולכן כל מה שלובש בלילה אפילו הוא כסות המיוחד ליום פטור אבל כל מה שלובש ביום אפילו הוא כסות המיוחד לילה חייב להטיל בו ציצית קודם שילבשנו מפני שישנו בראיה בשעת לבישה.

טו רמ"א סעף ב.

טז כדלקמן ס' תפס ס"ב (פירות העומר). ס' תקפס ס"ב (תק"ש). ס' תרפו ס"ב (סוכה). וראה גם לקמן ס' ע' סוס"א ובמ"א ס' שם סק"א (ברכות ק"ש ופסקין חמרה וברכותה). ס' רצו ס"ט ובק"א שם סק"ג (הבדלה). אבל אינן יכולות להוציא אחרות, כדלקמן ס' רצו ס"ט. ואנשים לא ירכשו להן כדלקמן ס' תקפס ס"ב. ס' תרפו ס"ב. זי ר"ן פרק בתרא דר"ה הובא בב"י לבוש סעף ב. מ"א ס"ק א.

יח שו"ת שד"ר"ל החרשות ס' ה. אגור ס' כו. רמ"א שם. יט מ"ז ס"ק ג.

כ סוכה נב, א. שו"ע סעף ג.

כא תשובת רבינו יואל הלוי (ראב"ה ס' תרצג) וראב"ה ס' תרפג בשם ירושלמי סוכה. רמ"א סעף ג.

כב כדלקמן ס' ח ס"י.

כג כדלקמן ס' כר ס"ה.

כד ראב"ה שם בשם ירושלמי. וראה מסכת ציצית פ"א ה"א. מ"א ס"ק ג. וראה גם לקמן ס' שטג ס"ג (ועי' לק"ש ח"ו ע' 234 אורות שינוי הלשון שביניהם). ועי' לעיל ס' פו ס"א "כן ששע שנים". ובסבור ד"ה ובקמ"ט "דהיינו נבן שש שנים". ומנהג חב"ד להרגיל את התינוק בלבישת

מליה קמן מגיל שלוש מיום התמורת (ראה ס' המנהגים – חב"ד ע' 87. וראה גם אלה רבה סוף ס' זי. ומה שליקט ב' ציצית חלבה למעשה" ע' לה). ולענין מליה גדול מנהג חב"ד – רק לאחר הנישואין (שו"ת צ"צ אהר"ע ס' יז אות ג. ס' המנהגים – חב"ד ע' 3 ו"ש"ג). והקשר בין ציצית לנישואין ראה אג"ק ח"ד ע' קנו.

כה סעף א.

כו מ"א שם.

כז ראה הקרי הלכות ח"ה ע' 52.

סימן יח

א מור שו"ע סעף א.

ב במדבר מו, לט.

ג מנחות מג, א.

ד מנחות שם. לבוש ס' זי סעף א.

ה מנחות שם. מ"ז ס' זי ס"ק א.

ו רמב"ם הל' ציצית פ"ג ה"ג מור וש"ע ע' זי סעף א.

ז כיון שהוא חייב בכל המצות, כדלקמן ס' גג ס"ח ו"ש"ג. ח מור שו"ע לבוש סעף א (לשטת הרמב"ם הלכות ציצית פ"ג ה"ז – ח"ח).

הלכות ציצית יח

עג

ויש אומרים¹¹ שלא מיעט הכתוב אלא כסות המיוחד ללילה שאותו כסות הוא פטור אפילו אם לובשו ביום כיון שמתחלה לא נעשה אלא ללבושו בעת שאינו ראוי לראיה אבל כסות המיוחד ליום או המיוחד ליום ולילה חייב בציצית אף אם לובשו בלילה ויברך עליו כיון שנעשה ללבושו בעת שראוי לראיה.

ומאחר שלא נחברר לנו הלכה כדברי מי¹² יש להחמיר באיסורי תורה כחומרות ב' הסברות ההיוני להטיל ציצית בכסות המיוחד ליום או ליום ולילה אף אם לובשו בלילה וכן יטול ציצית אפילו לכסות המיוחד ללילה אם לובשו ביום.

אבל לענין הברכה כיון דספק ברכות להקל לכן לא יברך רק כשלוש ביום כסות המיוחד ליום או כסות המיוחד ליום ולילה¹³:

ג. מי שהיה לבוש טלית גדול מבעוד יום¹⁴ צריך לפושטו מעליו כשמתחילין ברכו מאחר העכשו אין לובשים את הטלית אלא לשם מצות ציצית ואם יהיה עליו הטלית בלילה יהיה בלילה כאלו הוא סובר דלילה זמן ציצית הוא.

אבל בלילה יום הכפורים הכל נוהגין להתעטף בטלית גדול ולברך עליו מבעוד יום ואין מסירין אותו בלילה¹⁵ מפני שהדבר ידוע שאין לובשים אותו לשם מצות ציצית אלא כדי להדרתו למלאכים לובשים לבנים¹⁶ ומתעטפים לבנים¹⁷:

ד. כל העובר לפני התיבה אפילו לומר סליחות ותחנונים¹⁸ צריך להתעטף בטלית גדול מפני כבוד הציבור¹⁹ ואפילו לומר קדיש יהוה יש מי שאומר²⁰ שצריך להתעטף ולכן מותרים להתעטף אפילו בלילה הדבר ידוע שאין מתכוונים לשם מצות ציצית אלא מפני כבוד הציבור:

ה. סדינים²¹ וכרים²² אע"פ שאדם ישן בהם לפעמים ביום כיון שעיקרם לא נעשה אלא בשביל הלילה לכן נקראים כסות לילה ופטורין מן הציצית.

ולדברי האומרים כסות לילה חייב בציצית אם לובשו ביום צריך להטיל הציצית לסדינים וכרים שהיו אדם ישן בהם כבוקר²³ ואע"פ המנהג פשוט שלא להטיל בהם ציצית כלל בין שהם של צמר בין שהם של פשתן²⁴ מפני שיש אומרים²⁵ שלא הייבה תורה אלא אותן בגדים שאדם מתכסה בהן דרך לבישה שנאמר אשר תכסה בה אבל דרך הצעה כגון סדינים וכרים אינן נקראים כסות כלל.

טז ראה לקמן סי'.

יז מ"א ס"ב ב. וראה גם לעיל סי' יד ס"ה. ומנהג הב"ד

שאין השי"ן מתעטף בטלית לנדה ומעריב. ראה א"ק

ח"ג ע' רב. המ"ז ע' יב וע' צ"ח. ולענין בחור הורד לפני

התיבה כשהר"ת עיי"ש ח"ט ע' רד. ד"א ע' ק. ח"ט ע'

רמב.

יח לחם המדות הלכות ציצית ס"ב ג.

יט רא"ש הלכות ציצית סדר עשית ציצית. מור וש"ע

לבוש סעף ב.

כ מרדכי הלכות ציצית (ס' תתקמ"א) בשם תוספות רבינו

שמעון משאנץ. רד"ב משה.

כא תהיה מייחזקת הלכות ציצית פ"ג אות ז (בשם

רצ"ב). רמב"א. הובא בב"א מ"א.

כב ב"י.

כג ראה סי' א' אלף וקנ"ב (הלכות ציצית). מרדכי שם

(הובא כמ"א ס"ב ג).

ח מור וש"ע ו' לבוש שם (לשפת הרא"ש הלכות ציצית

ס"א).

ט רד"ב משה. רמ"א ולבוש סעף א. עולת תמיד ס"ב ב.

א"ל יוסא. (וא"ל רבה) ס"ב א.

י ואין בו משום בל וט"ף מאחר שיש אומרים שכסות יום

חייב בלילה (ספרי ד"ה והמקדוקים).

יא עולת תמיד ס"ב ג. שו"י נכנס הגדולה אות ב

(ממשמעות הלבוש והרמ"א).

יב ב"ח. מ"א ס"ב א.

יג תשב"ץ סי' קלב (הובא בב"י). רמ"א סעף א. ב"ח. מ"א

ס"ב ב. ומנהג הב"ד שגם בנמצאי יום הכיפורים

מתפללים מעריב ומברלין בטלית (על הכתפים). ס'

המנהגים - הב"ד ע' 59.

יד וראה גם לקמן סי' תרי"ט הפעמים שולבוש כיה"כ

בגדים לבנים וקטל לכן.

טו וגם הטלית והציצית הם לבנים כדלעיל סי' ט ס"ט.

הלכות ציצית יחזים

ומכל מקום כיון שיש חולקין על סברא זו¹² לכן אם הסרונים או הכר של צמר יעשה קרן אחת עגולה¹³ כדי לפטור מן הציצית לדברי הכל:

ז מאימתי מברך על הציצית יש אומרים¹⁴ משיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה שנאמר וראיתם אותו משעת ראייה והכרת התכלת מתחיל החיוב¹⁵.

יש אומרים¹⁶ דשעת ראייה נקרא משיעלה עמוד השחר שאו יכולים לראות את הציצית ואע"פ שאינו מכיר בין התכלת שבה ללבן שבה יכול לברך עליה דכבר הל עליה שעת החיוב וכן נוהגין¹⁷.

ומ"מ טוב ליהדר לכתחלה שלא ללבוש את המלית בברכה עד שיכיר בין תכלת שבה ללבן שבה?¹⁸

ז המתעמף בציצית קודם שיעלה עמוד השחר כגון בימי הסלחות לא יברך עליה?¹⁹ ולכשיאור היום ימשמש בציציתו ויברך עליהן משום דהממשמש הוא כאלו לובשן עכשו²⁰ ואם לא ימשמש בהן אין שייך לברך עכשו על מה שלבש כבר²¹ קודם שעלה עמוד השחר:

ח אם מתעמף בציצית²² אחר שהתפלל תפלת ערבית²³ לא יברך עליהן שהרי כבר עשה לאותה שעה לילה בתפלתו²⁴ אבל אם עדיין לא התפלל יכול לברך עליהן²⁵ עד צאת הכוכבים²⁶:

י"א זמן ברכת ציצית וכו' ג' סעיפים:

א אין חייב להמיל ציצית אלא במלית שרוצה ללבושה²⁷ שנאמר²⁸ אשר תכסה בה אבל אם אינו רוצה ללבושה אינו חייב להמיל בה ציצית ולפיכך העושה ציצית במלית שרוצה ללבושה לא יברך כלום בשעת עשייה²⁹ לפי שאין גמר המצוה בשעת עשייה אלא בלבישת המלית³⁰:

לג ראה לעיל ס' ח סוף סוף ג.
לד תרומת הדשן ח"ב סי' קכא. רמ"א סוף א.
לה כבעור יום. וראה לעיל ס"ג.
לו ראה גם לקמן סי' ל ס"ה. סי' קח ס"ו. סי' קפח ס"ז.
לז רמ"א ס"ק ד.
לח ובבב"ש הוי ס"ס, סי' יום וס' כמות יום בגולה חייב בציצית. ובספרו ד"ה אין לברך ב' ללא יברך אחר תחלה השקיעה. ועי' שער הבולל פג"ז סק"ג. כדי השלחן ס' ו סק"ג. פסקי הדורו אור מב. ולענין תפילין ראה לקמן סי' ל ס"ד וש"נ. וראה אה"ש ש' ז ע' רלח"ט.

סימן יט

א מור. שו"ע סוף א.
ב דברים כב, יב.
ג גמרות מב, א. מור וש"ע שם.
ד היינו ברכת לעשות ציצית וכו"ל.
ה גמרות מב, ב. עולת תמיד ס"ק ב. מור ומ"א ס"ק א. ועי' ראה לקמן סי' תרגא ס"א לענין סוכה. סי' רסג קו"א סק"ג. ולענין ברכת שהחיינו בעת המלית הציצית ראה לקמן סי' כב ס"א.

כד תוספת גמרות נא, א (סוף ד"ה תכלת).
כה רמ"א (שם). ובספרו ד"ה מלבושים שלנו כתב 'וכן המכסה (קאלדר'ע) שנתחבב בו כשישן כיום אף אם עיקרו מיוחד ללילה יש לעשות בו קרן אחת עגולה לפטור מן הציצית לדברי הכל' ולא חילק בין צמר לשאר מינים. וראה פסקי הדפדור אות מ. העו"כ תשמח ע' 62.
כו רמב"ם הלכות ציצית פ"ג הל' ח"ה. מור וש"ע סוף ג. וז"ה בספרו ד"ה אין לברך. וראה גם לקמן סי' נח ס"ז. ובספרו שם הוסף: 'יש אומרים שהוא כדי שיראה את חבריו הרגיל ואינו רגיל בחיובו ד' אמות ויכריז' (משמע שהוא שיעור אדר), ולא הביא שם את דיעה הב' דלקמן. ועי' ח"י צ"צ ג. א שלפי דעת הרשב"א רלאו שיעור א' הוא עם שיכיר חבריו בו, ומן זה הוא אחר משיכיר חבריו כו' דלקמן רס"ל ל' ובס"י נח ס"ב. וראה קרן לדוד או"ח ס' ד.
כז לבוש סוף ג.
כח ורדכי פרק ב' במגילה (רמז תתא).
כט רמ"א סוף ג.
ל אלי רבה ס"ק ד.
לא תשב"ץ סי' קלב. רמ"א סוף ג. וראה גם לקמן סי' ל ס"ג לענין תפילין.
לב ש"י גמרות ל', א ד"ה ממשמש. תוספת שם ד"ה וכשניע. כ"י סי' ת. ראה גם לעיל סי' ח ס"ב וש"נ.